

Mestercellisten må utsette comeback

– Truls Mørk, du hadde håpet at du allerede i dag kunne sitte på podiet og spille cello, i Drøbak kirkes sommerserie, som en første prøve før et større comeback i konsertsalene? Men det går ikke?

– Nei, jeg har fremdeles problemer med den venstre skulderen, dessverre. Jeg hadde håpet den skulle være i orden nå, men den er ikke helt bra ennå.

– Du merker det når armen beveges oppover instrumentet?

– Jeg vil helst ikke forsere noe akkurat nå. Konserten i Drøbak kirke skulle være en slags første prøve, under en litt mindre konsert, men den typen konsert får jeg utsette litt.

– Du har planlagt din første store konsert i oktober, i London, etter halvannet år med avbrekk på grunn av sykdom som man først mente var forårsaket av flåttbitt, men så ble det antydning av virus, en hjernebetennelse.

– Jeg står på programmet i Royal Festival Hall da, det er

Truls Mørk (49), regner med å kunne spille noe senere i høst.

riktig, men det er mye som tyder på at jeg avlyser den, og satser på å få gjennomført en første større konsert først i november. Jeg må følge med i utviklingen av skulderen nå i ukene fremover.

Til den siste sommerkonserten i Drøbak kirke på lørdag, stepper fiolinist Arve Tellefsen inn i stedet for Truls Mørk.

ERIK BJØRNSKAU

Gjennom historiens filter

■ En ny internasjonal utstilling i Henie Onstad Kunstsenter fra denne uken: *The creative act*. Samtidskunstnere fra mange land (Brasil, USA, Litauen m.m.) tar gjennom ulike uttrykk for seg vår egen tidsepoke sett gjennom historiens filtre – med bruk av arkivmateriale og gjennom referanser til historiske maktforhold og politiske kriser. Historien settes her i scene gjennom svært forskjellige kunstneriske virkemidler. De deltagende kunstnerne heter Angel Nevarez, Valerie Tevere, Maryam Jafri, Carlos Motta, Gediminas Urbonas og Nomedas. Utstillingen vil stå fremme hele høsten og til ut i januar neste år.

Blodig pengemaskin

■ Vampyrer i populærkulturen sørger for en omsetning tilsvarende bruttonasjonalprodukt for et lite land, skriver Hollywood Reporter. De har regnet ut at TV-serier som *True Blood*,

bøker og filmer i *Twilight*-serien og andre produkter i vampyrbelgen har omsatt for 43 milliarder kroner siden den første *Twilight*-filmen hadde premiere i 2008.

Aftenposten retter

Anmeldelsen av *Playstation Move* fikk ved en glipp feil karakter i fredagens avis. Spillanmelder Jon Cato Lorentzen ga dataspillet karakteren 4.

Se til Frankrike

Å se til noe eller noen betyr å passe på – som i «du må se til at dette blir gjort», eller «se til (eller etter) lillebror mens jeg går i kjølleren». Dette er for vanskelig for intellektuelle, som nødig uttrykker seg enkelt hvis de kan gjøre det komplisert.

17. juli skrev professor Stein Ringen i en sommerlig kommentar: «Intellektuelle som er så selvpoptatte at de må være intellektuelle selv i fritiden, finner på mye rart (Se til Frankrike!).» Det kunne være all grunn til å gi Frankrike, fra presidenten og nedover, en skarp synt barnepike. Men enda det må hete «Look to France!» på engelsk, bør vi her si «Se på Frankrike» på norsk.

Problemet lurer i overflaten når vi skal oversette nøkkelsetningen i en av president Franklin D. Roosevelts

Språket vårt

PER EGIL HEGGE

mest verdensberømte taler, i alle fall for oss, «Look to Norway». «Se på Norge» dekker det som var presidentens tanke med talen, hvor han i forbindelse med et orlogsfartøy ble overrakt til de frie norske styrker, minnet amerikanerne om hvorfor USA var med i krigen mot et hette «Look to France!» på engelsk, bør vi her si «Se på Frankrike» på norsk.

Problemene lurer i overflaten når vi skal oversette nøkkelsetningen i en av president Franklin D. Roosevelts

per.egil.hegge@aftenposten.no

Tidligere president i Irak – Saddam Hussein – sammen med sine to beryktede sønner Uday (t.v.) og Qusay, Maria Lampsos ene datter ble voldtatt av Uday. Bildet ble tatt på slutten av 90-tallet. FOTO: STRINGER

– Jeg kom til Sverige for å leve mitt liv. Jeg vil ikke bry noen, sier Maria Lampsos.

«Jeg var forelsket, jeg visste ikke hvem han var»

I en liten blokkleilighet i en småby i Sverige bor Maria Lampsos. En gang levde hun i luksus i Bagdad som Saddam Husseins elskerinne og fortrolige.

KAJA KORSVOLD TRYGVE INDRELD (foto)

Et sted i Sverige

– Bagdad var livet. Jeg var liten, jeg var på skolen. Senere giftet jeg meg og fikk barn. Da jeg dro fra Bagdad, døde jeg. Selvfølgelig var jeg redd, etter hvert levde jeg et farlig liv. Men der var mine minner, min familie, mine brødre. Det er vanskelig når de tar livet ditt.

Den lille, svartkledd kvinnen gråter for tredje eller fjerde gang. Men vi har også sett henne le og spøke de timene vi har vært sammen i den lille byen i Sveri-

ge. Egentlig heter hun Parisoula til fornavn, men her i Europa har hun tatt navnet Maria. Tidligere i år ga hun ut boken *Mitt liv med Saddam*.

– Jeg ville vise hvem jeg er. Derfor kommer denne boken. Mediene har plassert meg i en bås. Jeg fortjener ikke stempelen som Saddams elskerinne som ventet med whiskeyen og nattkjolen. Jeg jobbet og hadde min uavhengighet. Og jeg ville leve.

Flyktet fra Irak. Bildene av Maria Lampsos gikk verden over i 2001, da hun hadde flyktet fra Irak. Saddam Husseins elskerinne bisto CIA og FBI i jakten på diktatoren, ble det sagt. Kvinnen som kjente hver følelse på den irakske presidenten – som hadde sørget for en rekke dobbeltgjengere og et uendelig antall gjemmede.

Hvordan kunne en gresk, kristen, europeisk utseende kvinne ha vært Saddams elskerinne i mer enn 30 år og så komme seg levende ut av Irak, både hun og hennes tre barn? Boken *Mitt liv*

med Saddam, som er skrevet i samarbeid med Lena Katarina Swanberg, gir Lampsos' versjon av det som skjedde.

– Jeg var 16, jeg var forelsket, jeg visste ikke hvem han var. Det var i en helt annen tid.

Hardt å fortelle. Stort mer vil ikke Lampsos si. Hun avbryter stadig intervjuet med å gråte, gå en tur rundt på gulvet, ut på kjøkkenet i den lille leiligheten. I boken beskriver hun den livsglad greske overklassepike, bostatt i Bagdad, som uvitende om det meste da hun blir forført av og forelsket i den 31 år gamle Saddam. Den kommende diktatoren er vant til å få det som han vil og blir fascinert av motstanden han møter. Foreldrene oppdager skandalen, og Parisoula, som hun heter da, blir ikke lenge etter gift og får to døtre med en kristen mann i Bagdad.

Får jobb. Det er nå Lampsos skaffer seg en posisjon som yrkeskvinne. Som språkmektig og vestlig kvinne er hun med og tar imot utenlandske besøkende til Saddam Husseins Irak. Denne posisjonen hjelper henne da alt etter hvert begynner å rakne. Bagdad, med en desperat Saddam og de to voksne, beryktede

Maria Lampsos

Født i Libanon i 1952.

Oppvokst i Bagdad som datter av en rik, gresk forretningsmann.

Var gift og fikk to døtre i Bagdad.

Var i lange perioder Saddam Husseins elskerinne.

Jobbet blant annet for den olympiske komité i Irak og for Iraks kvinnebevegelse.

Fikk i 1981 en sønn med Saddam Hussein.

I dag bosatt i Sverige på hemmelig adresse.

Boken *Mitt liv med Saddam* kom ut tidligere i år.

Saddam Hussein (1937 – 2006)

President i Irak fra 1979 etter et internt kupp i Baath-partiet.

Giftet seg første gang i 1958 med sin kusine.

Deretter tok han minst tre koner til.

Angrep Irak i 1980 og invaderte Kuwait i 1990.

USA invaderte Irak i mars 2003.

Ble tatt til fange av amerikanske styrker 13. desember 2003 og henrettet ved henging i 2006.

De beryktede sønnene fra første ekteskap, Uday og Qusay ble drept etter invasjonen i 2003.

Aftenposten fakta

– Jeg vil ikke lyve og si at jeg har det bra. Men jeg lever, det er jeg glad for, sier Maria Lampsos, Saddam Husseins elskerinne gjennom mange år.

mulig å trosse hans vilje. Diktatoren sørger for å få sin elskerines mann ut av Irak. Parisoula er for så vidt lettet for det, hun vet at han ellers ville blitt drept.

Så starter det nye livet. Hun lever i luksus, og hun oppnår en egen status, fordi Saddam liker å diskutere ting med henne. Men hun lever alene med sine barn, uten venner og familie rundt seg. Senere får hun en sønn med Saddam. Hun drar til Hellas og blir på nytt for en stund glemt av diktatoren, inntil hun blir «oppdaget» da hun takker ja til et selskap i den irakske ambassade i Athen. På Saddams ordre blir hun hentet tilbake til Bagdad igjen med sine tre barn.

Sønnene Uday og Qusay, blir mer og mer farlig.

Lampsos klarer, med fare for eget liv, å smugle ut datteren etter at hun er blitt voldtatt av Uday. Hun får også Saddams uekte sønn til Hellas, da den voldelige Uday vil ha ham med på sine raid på byen. Til slutt klarer hun å flykte, en dramatisk flukt, der hun lever skjult i Nord-Irak i måneder for hun kommer ut. Også den andre datteren flykter.

– Jeg gikk sjokkskadedt fra ambassaden. Hvem kan hjelpe meg nå?

Maria Lampsos gråter igjen. Hun forteller om da hun etter måneder på flukt, alene, forfulgt og uten penger oppsøkte den greske ambassaden i Jordan. Selv om Hellas er hennes egentlige hjemland, ville de ikke hjelpe henne.

Visste alt. Det ble amerikanerne som hjalp den 50 år gamle kvinnen, som hadde flyktet fra Irak uten annet enn klærne hun sto og gikk i. Hun elsker USA etter det. Amerikanerne hadde

dessuten bruk for henne. De lette fremdeles etter diktatoren.

– Du hjalp dem med å finne Saddam?

Lampsos slår seg oppgitt mot hodet med latinske fakker.

– Disse spørsmålene får meg til både å gråte og le. Amerikanerne visste selvfølgelig alt. Men de ville at jeg skulle bekrefte om det var sant eller ikke. De hadde spioner i Saddams palasser. Du må ikke overvurdere meg.

– Men du visste mye, han diskuterte politikk med deg?

– Jeg er ikke en politisk kvinne, men jeg hørte og så mye. Jeg var redd for å gjøre feil. Husk han tok min mann, han tok hus mitt. Jeg er heldig som ikke ble drept.

Etter et kort opphold i Thailand kom Lampsos til Hellas, selv om grekerne først hadde avvist henne.

– Alle mediene tok bilder av meg med min sønn, min datter, min nevø. Alle fiendene visste hvor jeg var. Min sønn var så nervøs. Datteren min som hadde møtt en svensk mann og flyttet

til Sverige, ba meg komme hit. Jeg kom i juli 2003, været var fint. Etter hvert skjønte jeg jo at klimaet var et annet. Men jeg takker den svenske regjeringen. Jeg trenger den hjelpen jeg får her.

Flyktningens liv. Den store måken kommer nesten helt bort til hånden til Maria Lampsos. Vi er gått ned til bryggen. Hele begeret med pomes frites blir til slutt spist opp. Det som ikke måken vil ha, deler hun opp og gir til spurvene.

– Den er vennen min, den og hunden min. Hver dag går jeg ned og mater denne måken. Jeg går på svenskurs og på biblioteket. Svensk er vanskelig. Jeg forstår en del, men jeg klarer ikke snakke. Etter klokken fire er jeg hjemme, alene.

Lampsos kjenner noen av byens innbyggere etter å ha bodd her i syv år. Hun tar oss med til bokhandleren, og viser oss stolt boken sin, som står i hyllen.

– Boken selger bra, og Maria var fantastisk med kundene de

to gangene hun har signert bøker her, sier bokhandleren.

Lampsos' sønn bor i Hellas. Dit sier hun at hun aldri kan dra tilbake. Datteren som bor i Sverige, bor i en annen by. Hun har fått barnebarn som hun beundrer, men hun ser dem ikke så ofte.

– Jeg kan ikke snakke med dem om det som er skjedd. Jeg foretrekker at de lever sitt liv. Jeg vil ikke bry noen. Jeg har tre barn, samtidig ingen, sier Maria Lampsos.

– Hva tenker du om situasjonen i Irak?

– Saddam var en diktator. Men vi visste hvem han var. Nå vet du ikke hvem du leker med. Det irakske folket fortjener ikke dette. Bagdad er så nydelig. Menneskene er så generose. De har gode hjerter. Når du kommer på besøk, gir de deg mat og gaver. Det er en stor tragedie alt sammen.

kaja.korsvold@aftenposten.no